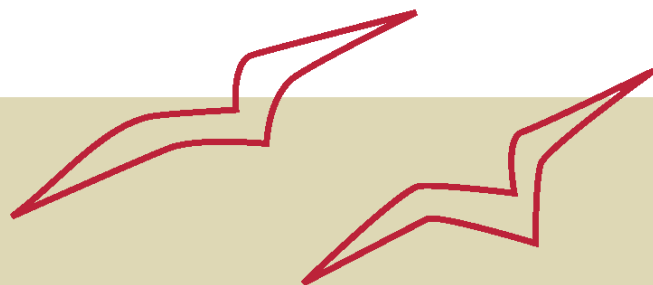

Ukiumoortumik Nalunaarusiaq 2007 MIPI – Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Iisimasaqarfik

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Iisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

Imarisai

Siulequt.....	2
MIPI-p siunissaa	4
2007-mi suliniutit.....	7
Aaqqissugaanermut ingerlatsinermut allaffissornermullu killiffik.....	16
Aningaasartuutissanut inatsisip 2009-mut tunngatillugu siunnersuut	19
Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat.....	21
Ilanngussaq 1: MIPI-mit ilisaritsineq	23
Ilanngusaq 2: MIPI-p siulersuisuisa allattorsimaffiat.....	25
Ilanngutaq 3: MIPI 2007-mi tusagassiuutini.....	26

Siulequt

MIPI pilersinneqarpoq 2004-mi januar-ip aallaqqaataani, taamaammatt ukiumut nalunaarut manna MIPI-ip sisamasaanik ukiup nalunaarusiaraa. Ukiumut nalunaarut MIPI-ip siulersuisuinit Naalackersuisunut tunniunneqartarpoq, tunniussinermullu tunngaviulluni Inatsit nr. 26 2003-mi december-ip 18-aneersoq, tassani ersilluni Ilisimasaqarfik ukiut tamaasa ukiumi pisimasut pillugit nalunaarusiortassasoq.

Ukiumut nalunaarusiami immikkoortumi siullermi ersippat MIPI-ip siunissaanut tunngatillugu siulersuisut siunnersuutaat. Siulersuisut siunnersuutertik maanna pisunut naleqqulluinnartutut isigaat, tassa Namminersornerullutik Oqartussat pisariillisaanikkut allanngortiterinerisa nalaaniimmat, aammalu MIPI-p inatsisitigut tunngaveqarnera upernaanerani ataatsimiittoqarnerani oqaluuserineqartussaammat. Siulersuisut MIPI-p inatsisitigut tunngaveqarnera misissorluarneqassasoq siunnersuutigivaat aamma innersuutigalugu aningaasatigut inuttaqarnikkullu killigititaasut allanngortinneqarnissaat.

Ukiumut nalunaarusiami immikkoortut aappaat MIPI-p 2007 aallussimasaanik ersersitsivoq. MIPI kingumut qiviarsinnaavoq ukioq arfinilinnit nutaanit saqqummiiffiusumut. MIPI-p saqqummersitai annertuumik soqutigineqarsimapput, saqqummiussallu qanoq iliuusinut arlalinnut meeqqaanut inuusuttunullu tunngasunut atorineqarsimallutik. Taamatullu MIPI-p meeqqanut inuusuttunullu tunngasunut tamakkiisumik isiginnissinnaanera atorfissaqartinneqariartuinnarsimalluni. Tamakku tunngavigalugit takusinnaavarput MIPI ilisimasanit Nunatsinni inuttanit atorfissaqartinneqartunit tunniussuisartoq, aammalu suli annertusiartortumik ilisimasaqarfiup MIPI-tut ittuq saqqummiussinnaasaanik piumannittoqarluni.

Immikkoortut pingajuanni naliliiffigineqarpoq MIPI-p aningaasaqarnera, ingerlanneqarnera aamma aaqqissuunneqarnera. 2007-mut tunngatillugu MIPI-mut aningaasaliissutit annertussuseqarput kr. 1,3 millioner. Taakku saniatigut aningaasaliisarfinnit pissarsiornermi iluatsinneqarlutik kr. 100.000,- sinnerlugit.

Inatsimmut atatillugu oqaaseqaataasuni Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasaqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa aallaavigalugu ukiup tullianut aningaasaqarnermut inatsimmi qanoq iliuutaasinnaasunut kinguneqartitsisoqassaaq. Ukiumoortumik nalunaarusiami immikkoortut sisamaanni takuneqarsinnaavoq MIPI-p siunissaanut siunnersuut piviusunngortinneqassasoq

aammalu MIPI-p aningaasaliineqarnermigut sinaakkusiisorneqarnera tamatumunnga naleqqussarneqassasoq. Inatsit allanngortinneqassagaluarpalluunniit allannguinerillu qaqugu atuutilissagaluarpataluunniit allannguutit arlaqanngitsut annertunngikkaluartullu maanna atorfissaqartinneqartut piviusunngortinneqarsinnaapput. Uani pineqarput MIPI-mi atorfiusut aappaat atorfittut akisussaaffeqartutut allanngortinneqarnissaa, aamma kontorfuldmægtig-imik atorfeqartitsisariaqarneq. Taakku saniatigut siunnersuutaavoq Namminersornerullutik Oqartussat immikkut ilisarnaatilinnik *Kalaallit Nunaanni Meeqqat Inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat*-mut aningaasaliissuteqassasoq.

Ukiumoortumik nalunaarusiami immikkoortut kingullersaanni MIPI-p aamma siulersuisut misilittagaat saqqummiunneqarput maannangaarlu Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimariikkat pillugit oqaaseqartoqarluni, aammattaaq sammineqarsinnaasunit siunnersuuteqartoqarluni.

MIPI-p siulersuisuini 2007-mi allannguuteqartoqarpoq. Tassunga atatillugu siulersuisut Laannguaq Lyngø siulersuisuini 2004-p aallartinneraniit siulittaasuusimasoq inuulluaqquvaat, aamma siulersuisunut ilaasortaasimasoq Andu Schiødt Olsen piffissami tassani siulersuisunut ilaasortaasimasoq taamatut inuulluaqquneqarluni. Siulersuisut tassunga atatillugu pineqartut sulilluarsimanerannut annertuumik qjassuteqarusupput.

Siulersuisut sinnerlugit,

Naaja Nathanielsen

Siulersuisuni siulittaasoq

MIPI-p siunissaa

2006-mi maj-imi siulersuisut MIPI-p siunissaanut siunnersuutitik saqqummiuppaat, siunnersuutit MIPI-p 2004-mi januar-ip aallaqqaataaniit pilersinneqarnerminiit misilittagaanit tunngaveqarlutik. 2007-mi siulersuisut misilittagaqarfigisimasaasa siunnersuutaasimasut pingaaruteqarnerat naqissuserpaat. 2008-mi upernaanerani inatsisartut ataatsimiinneranni aalajangiiffissatut siunnersuuteqartoqarpoq MIPI-p inatsiseqarnikkut tunngavia pillugu, siunnersuullu oqaasertamigut siulersuisut siunnersuutaannut assingusorujussuovoq. Taamaammat siulersuisut ukiumut nalunaarummi uani siunnersuutitik saqqummiuteqqikkusuppaat. Siulersuisut siunnersuutaat immikkoortunit pingaarnernit tallimanit imaqarpoq:

1. MIPI-p suliassaasa annersaattut taaneqassasoq: Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik inuiaqatigiinnut attuumassutilinnik pilersitsinisaq paasissutissiinissarlu.
2. MIPI Ilimmarfimmi nammineertutut inissisimassasoq suliffeqarfiit allat naligalugit, soorlu Kalaallit Nunaanni Kisitseqqissaartarfik, Nunatta Atuagaateqarfia, Oqaasileriffik, aamma Nunatta Allagaateqarfia.
3. MIPI-p aaqqissuussaananeranut paatsuugassaangitsunik sinaakkusiisoqassaaq aamma naalakkersuinikkut attaviitsuunissap qulakkeernissa ilisimasaqarfimmi aqutsisumik atorfinititsinikkut.
4. Sulisorisat amerlineqassapput angujumallugu ilisimasaqarfimmi siunniussimasat Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik pilersitsissalluni paasissutissiissallunilu inuiaqatigiinnut attuumassutilinnik.
5. Tunngaviumik aningaasalersornera allineqassaaq tamatumani avataanut aningaasatigut isumalluuteqarneq minnerulersinniarlugu aammalu ilisimasaqarfik sulianik annertunerusunik kivitsinissaanik periarfissaqaleqqullugu.

Siunnersuutit piviusunngortinneqassappata tamanna kinguneqassaaq Inatsisartut inatsisaat nr. 26. 2003-mi december-ip 18-aneersup Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik pillugu inatsisaasup allannngortinneqarnissaa. Kiisalu MIPI-p sulisoqarneratigut aalajangersukkat aamma aningaasaqartinneqarnera aaqqiiffiqineqassallutik. Tamakku aningaasaqarnermut inatsisikkut tunniunneqassapput, maannalu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfimmit aqunneqarlutik.

MIPI Inatsisartut inatsisaanni nr. 26 december-ip 18-aneersumit Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimaqarfiat pillugu inatsimmi tassungalu oqaaseqaataasuni § 1 aamma § 2 pisussaaffigaat

siullertut: ilisimasat aamma pissutsit pioreersut katersussallugit, aappaattut: paasissutissat siaruartissallugit ilaatigut qinikkanut ilisimasassarsiortunullu periaannangussallugit, kiisalu pingajuattut: paasisimasat nutartertuassallugit soorlu ilisimasassarsiornikkut, nalilersuinikkut aamma inuit pingaaruteqarsinnaasut akuutissinnaallugit. Naatsumik oqaatigalugu MIPI pisussaavoq ilisimasani katersissalluni, siuararterissalluni aamma ilisimasanit pilersitsissalluni. Maannamut inatsiseqarnek imatut anguniagassiivoq "ilisimasat pioreersut katersussallugit" oqimaatsinnerunearluni. Siulersuisut siunnersuutimikkut anguniarpaat inatsisip naleqqussarneqarnissaa, imaalersillugu isumagisassat soorlu "ilisimasat pilersinneqarnerat" aamma "ilisimasat siuararterneqarnerat" pingaarnersillugit aamma immikkoortillugit oqaaseqatigiiffiliorfigalugit. MIPI maannamut paasissutissat pioreersut katersugarivai tamatumunngalu nukinnit atuiffigalugu. Suliassaq taanna MIPI-p ingerlanneqarneranut pisariaqarluinnarpoq, suliassarlu taanna inuiaqatigiinnit aalajangiisartuniillu pisariaqartinneqarluni. Amerlasuut MIPI-mut saaffiginnittarput paasissutissat pioreersut ataatsimut qulaaniillusooq isigisinnaajumallugit. MIPI-llu aallartisarnerani suliassaq taanna pingaaruteqarluni. Malunnaarluinnarpoq inuiaqatigiit kalaallit akornanni suli annertusiartortumik meeqqat inuusuttulu pillugit ilisimasaqarnerunissamik piunasaqartoqarpoq, aammalu ilisimasat piunassuseqarnerusumik siuararterneqassasut. Siulersuisut tamakkiisumik innersuussivoq siunissami MIPI Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimatusarnermik paasissutissiinermik aamma nalunaarusiornernik ilisimasaqarfiussasoq.

MIPI-llu aaqqiissuunneqarnera ulluinnarni ingerlatsinermi erseqqarlussimavoq. Siulersuisut, Naalackersuisunit toqqarneqarsimasut, aallutassat suunersut aalajangertarpaat, tamakkulu sulisunit piviusunngortinneqartarlutik. Sulisunut akisussaavoq Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfimmi MIPI-lu aningaasaqartitaavoq Ilaqutariinnermit Pisortaqarfiup/Naalackersuisoqarfiup ataani, aningaasaqarnermut inatsimmi konto 30.01.01-imi. Taamaattumik marloriissumik aqutsisoqarpoq kikkut sunut akisussaannerannut ersariillisaasumik. Ersarissumik aaqqissugaaneq anguniarlugu pisariaqarpoq MIPI-p nammineerluni immikkoortoqarfinngornissaa, immikkoortoqarfillu siulersuisunut akisussaaffeqartumit centerchef-imit aqunneqalertariaqarluni.

Ilimmarfimmi inissiinerup periarfississavaa nukinnit ataatsimoortitsinikkut annertunerusunik angusaqarsinnaaneq. Ulluni makkunani MIPI immikkoortoqarfinnit aamma ilisimatusarfiusunit Ilimmarfimmi najugaqartunit suleqateqarpoq. Siulersuisut qularinngilaat Ilimmarfimmi inissineq suleqatigiinnermik annertusaassasoq, ingammik MIPI annertunerusumik ilisimatusarnermik suliaqalerpat.

Siulersuisut MIPI-p nammineerluni immikkoortuunissaa siunniummassuk – Ilisimatusarfiup ataani inissinnani – pissutaavoq MIPI ilinniagaqarniarfiunngimmat. Imaappoq MIPI Ilisimatusarfimmut naleqqiullugu inatsisitigut allanit tunngaveqartariaqartoq, aamma ungasinnerusoq isigalugu tunaartanit ineriartortitsinermullu allanit malittarisassaqaqartariaqarluni. Aaqqissuussaqaarfittut mikisutut meeqqanut inuusuttunullu sammisaqartuulluni MIPI-p pisariaqartippaa piginnaasaqarnikkut atituumik aamma sorlaqartumik siulersuisunit aallersinnaaneq, ilaasortallu imminnut ataqatigiinngitsuniit arfineq-marluusut sinnerlugit innersuutaasimallutik.

Kiisalu atorfeqartitsinermut malittarisassat ilinniarluarsimasunit marlunnik aamma ilinniarnertuumik ikiorteqarneq meeqqat inuusuttullu pillugit taamak pingaaruteqartigisumut ilisimasanit nutaanit pilersitsivittut naammangillat. MIPI-p ingerlatsinerminut aningaasatigut atorsinaasai ukiumut kr. 400.000,- missaaniipput, taakkulu suliassanut naleqqiullugit aamma annikillutik.

Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasaqarfik pillugu Inatsisartut inatsisaata siulersuisut suliassippai ungasinnerusoq isigalugu MIPI-p ineriartornissaanut aaqqissuussinissaq. Siulersuisut siunnersuutaat, uani saqqummiunneqartoq, siunertamini MIPI-p pilersinneqarnerata nalaani siunertanut assinguvoq. MIPI-llu inatsisitigut tunngaveqarfiusumi oqaaseqaatini ersippoq siunissami MIPI Ilimmarfimmi inissinneqarsinnaasoq, aammalu annertunerusumik ilisimatusarnermit suliaqarsinnaassasoq.

2007-mi suliniutit

MIPI pilersinneqarpoq 2004-mi januar-ip aallaqqaataani, taamaammatt ukiumut nalunaarutit una sisamaraat. MIPI ukiumut qaangiuttumut arfinilinnit saqqumiiffigisimasaminut qiviarsinnaavoq, taakkulu amerlanersaat inuiaat kalaallit akornanni oqallinnernit annertuunit pilersitsisimallutik, kiisalu meeqqanut inuusuttunullu qanoq iliuutaasinnaasut tigussaasut arlallit ingerlanneqarsimallutik. Tamakku naqissuserpaat meeqqat inuusuttullu pillugit Nunatsinni ilisimatusarnissap qanoq pisariaqartiginera aamma uppernarsaatiniq qaqiliinissap qanoq pingaartiginera.0

MIPI-p saqqummersitaasa atorneqarnerisa saniatigut suli Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit MIPI-ip ilisimasai aamma qulaaniillusooq isiginnissinnaanera atorfissaqartinneqaqaaq. Ersippoq ilisimariikkat pillugit MIPI-mut saaffiginnittarnerit annertussusaat ukiunut siusinnerusunut naleqqiullugu nikissimangitsoq. MIPI-milu sulisut akulikitsumik saqqummiiartoqquneqartarput imaluunniit ilinniartitsiartoqquneqartarlutik, aamma MIPI nammineq ammasunik matoqqasunilluunniit ilisimasaniq siaruaanissaq siunertaralugu qanoq iliuuseqartarpoq, kiisalu MIPI-mi sulisut suleqatigiinnut allanullu namminneq ilisimasatik tunniuttarpaat.

Tamakku tunngavigalugit takusinnaavarput MIPI ilisimasaniq Nunatsinni inuttanit atorfissaqartinneqartunit tunniussuisartoq, aammalu suli annertusiartortumik ilisimasaqarfiup MIPI-tut ittup saqqummiussinnaasaanik piumannittoqarluni.

Pilersaarusiakkamik suliat inarneqarsimasut

"Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiat" Paarisa aamma Nunatsinni Peqqinneq pillugu Ilisimatusarfik Statens Institut for Folkesundhed-ip ataaniittoq suleqatigalugit.

"Inuusuttut akornanni atugarissaarneq pillugu allakkiat" Paarisa aamma Nunatsinni Peqqinneq pillugu Ilisimatusarfik Statens Institut for Folkesundhed-ip ataaniittoq suleqatigalugit.

Allakkiat taakku marluusut Statens Institut for Folkesundhed-imit inniminnerneqarsimapput allakkiallu tunngaveqarput misissuinermit atorneqarsimasunit "Unge trivsel i Grønland 2004".

MIPI-ip Paarisallu allakkiat itisilerilluni marluk suliat pisiaraat, amigaataallunili annertunerusumik erseqqissarneqarnissaat. Suliarinnittuupput: Cecilia Petrine Pedersen, Inger Dahl-Petersen aamma Peter Bjerregaard tamarmik *Center for Sundhedsforskning i Grønland*-imeersut. Allakkiat siulleq saqqummerpoq marts-imi 2007-imi sammineqarlutillu Nunatsinni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit aamma imminoriarnerit, tamannalu kinguneqarluni Nunatsinni Qallunaallu Nunaanni annertuumik oqallittoqarneranit. MIPI inatsisartunut qinikkanit allakkiami pineqartunit annertunerusunit tusangaqarusuttunit aamma inaarilluni oqaaseqaatit suunerinit tusarusuttunit pulaarneqarpoq, tassungalu atatillugu allagaqartuusooq professor, Peter Bjerregaard aamma Paarisami imminornissamik pinaveersaartitsinermut pilersaarusiakkamik suliamik ataqatigiissaarisooq Jette Eistrup sammisat pillugit oqariartuuteqarlutik.

Allakkiat aappaanni pineqarput inuusuttut atugarissaartut, qaammatinit marlunnik kingulliusooq, ajoraluartumik Nunatsinni Qallunaat Nunaanniluunniit inuiaqatigiit akornanni annertunerusumik oqallitsinngilaq. MIPI-p suleqatigaa KNR-imi inuusuttunut allakaatitassanut aqqqissuisooq Panínguak' Abelsen, taamatullu suleqatigiittoqarpoq inuusuttut atugarinnerat eqqumaariffiqeqarniassammat. Tamannalu kinguneqarpoq aallakaatitassiani "Sofa Aappalaartumi" ukiaq sammineqarmat: "meeqqat inuusuttullu pitsaanerusumik atugaqassappata qanoq iliortoqassava", ilaatigullu inuit aqqusinermit naapitat pitsaanerusumik inuussagutta suut pisariaqartinneqarnerannit oqaluttuarlutik.

Allakkiat qulaani taaneqartut MIPI-ip quppersagaani www.mipi.gl -imi aaneqarsinnaapput

"Meeqqat pissakillioortut - Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuilluni misissuineq" – Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat immikkoortoq siulleq.

"Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsuunerat - inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq" - Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat immikkoortut aappaat.

"Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa aamma naammaginartumik inuuneqarnissamut meeqqap pisinnaatitaanera" - Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat immikkoortut pingajuat.

Nalunaarusiat Nunatsinni meeqqat inuunerminni atugaat saqqummerput 2007-imi. Nalunaarusiatq ilaannaasooq siulleq saqqummerpoq nunarsuarmi tamarmi meeqqat ulluanni juni-p aallaqqaataani, nalunaarusiarlu aallaavigalugu Nunatsinni oqallinneq aallartippoq nalunaarusiap saqqummiunneqarneraniit. Oqallinneq uneriataarpoq, kisianni qallunaat aviisianni Kristelig

Dagblad-imi nalunaarusiaq aallaavigalugu allaaserinnittoqarmat Nunatsinni oqallinneq ingerlanneqaqqilerpoq. Ilaqutariinnermut Naalakkersuisoq, Tommy Marø Kristeligt Dagblad-imi akissuteqarpoq ajornartorsiutit Namminersornerullutik Oqartussani immikkoortoqarfinni nuna tamakkerlugu inooriaasitsinni ajornartorsiutit pillugit qanoq iliuseqarniutit oqaluttuaralugit.

Nalunaarusiap ilaannaasup aappaa ukialernerani saqqummersinneqarpoq, MIPI-llu allaaserinnittoq, Christina Schnohr nalunaarusiaq saqqummiutsinniarlugu Nuuliartippaa. Nalunaarusiaq Nunatsinni Qallunaallu Nunaanni annertuumik oqallinnermik aallartitsivoq, radiukkullu tv-kullu aallakaatinneqartut arlaqarput, sammineqarlutik nalunaarusiap inerniliineri aamma kisitseqqissaarnermut tunngasortai. Nalunaarusiarlu tamatuma kingorna inuiaqatigiinni aamma inunnillu ataasiakkaanit meeqqanut tunngatillugu atorineqarsimalluni.

Nalunaarusiat ilaannaasut pingajuat november-imi saqqummerpoq, allaaserinnittullu Steen Wulff aamma Sissel Lea Nielsen tusagassiortunut, qinikkanut allanullu soqutiginnittunut saqqummiartortinneqarlutik. Nalunaarusiaq meeqqat atugaat pillugit oqallitsitsingaatsiarpoq, aammalu sammineqarlutik piitsuunermik suujunnaartinniarneqarneranut aamma FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaanut atatillugu. Nalunaarusiallu innersuutai Inatsisartuni ilaasortanit (ilaqutarinnermut ataatsimiititaliami ilaasortanit) oqallisigineqarpoq, kiisalu radiukkut kalaallisoortumik aallakaatitsinnermut atorineqarluni.

Meeqqat atugaasa pitsaanagerusinnaanerannut atatillugu oqallinnermi nalunaarusiaq "Meeqqat inuuniarnerat" kalaallit inuiaqatigiit akornanni eqqaaneqartuarpoq.

Meeqqat inuunermi atugaat pillugit nalunaarusiat qarasaasiakkut immikkoortut pingasunngorlugit immikkoortitat MIPI-ip quppersagaani www.mipi.gl -imi aaneqarsinnaapput.

"Meeqqat inuusuttullu Kalaallit Nunaanni - allaaserisat katersat" saqqummersinneqarpoq Milik Publishing aamma Ilisimatusarfik suleqatigalugit.

MIPI-p oqaluttuarisaanerani siullermeerluta Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit allaaserisat katersat saqqummersippavut. Qallunaatuaa qupperneqarpoq 384-inik kalaallisuuvalu 438-inik qupperneqarluni. Allaaserisat katersat ilinniagaqarfinnut, ilinniagaqarsimasunut, ilisimatusartunut, ilinniagaqartunut allanullu naleqqussagaavoq, saqqummersitarlu taamaattoq Nunatsinni siullersaavoq. Allaaserisat katersat sammisanut ukununnga immikkoortiterneqarsimavoq: *Meeqqat inuusuttullu aamma Kalaallit Nunaanni politikkikkut allaffissornikkullu ingerlatsineq; Meeqqat*

inuusuttullu ileqqutoqqanut inuunermullu nutaaliaasumut inooqataanissamut perorsagaaneranni akunnattoorutit; Peroriartornermi atukkat, qanoq issuseq peqqinnissarlu eqqarsaatigalugu pissusilersuutit pineqarput aamma Kalaallit Nunaanni meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi periutsit najoqqutassallu. Allaaserisat katersat suliarineqarsimapput inunnit ilinniagaqarsimasunit 25-it tamarmik meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik immikkut ilisimasaqarluartunit.

Pilersaarusiakkamik suliat ingerlanneqartut

Meeqqat inuuniarnerat

2008-mi ukiup affaani siullermi MIPI-p atuagassiannorlugu saqqummersinniarpaa nalunaarusiat ilaannaasut pingasuusut eqikkarneqarnerat. Saqqummigassamut atatillugu quppersagaliartoqassaaq, tassani naatsumik inernerit innersuutillu pingaarnerit naatsunngorlugit eqqartorneqassallutik.

Eqikkaanerullu tuluttuunngortinnissaanut aningaasartuutissat matussuserneqarsimapput.

Taamaaliortoqassaaq meeqqat inuusuttullu kalaaliusut pillugit tuluttut oqaluttut atorussaqaarniassammata. Kingunerisalu ilagissavaat issittumi inuiaqatigiinnut ilisimatusarnermi ataatsimeersuarneq (ICASS VI) 2008-mi Nuummi pisussami atorneqarsinnaanissaa. Tassunga atatillugu MIPI-p malunnartinniarpaa Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit uppersaasiornissamut suli pisariaqartitsisoqartoq, aamma issittumi ataqatigiiffeqarnissap aallarnisartariaqarnera piffissanngortoq.

Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat 2007-8-mullu tunngasut

Ukiut aappaat tamaasa MIPI-p saqqummersittarpaa *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat*. Saqqummiussani meeqqat inuusuttullu kalaaliusut pillugit kisitsitigut paasissutissaareersut ersipput, ilaartorneqarsimallutik nalignnaasunit kisitseqqinnaarnikkut paasissutissanit immikkut ittumik tigooqqakkat, taamaaliorluni anguneqarluni meeqqat inuusuttullu atugaat pillugit immikkooruteqartunit atuortoqarsinnaanngorluni. Pissutsinut naleqqussaanerup 2007-8-milu tunngaviusut annertusarneqarnerisa saniatigut saqqummersitaq imaqaarniarpoq meeqqat inuusuttullu pillugit immikkut sammisassiamik. Kisitsisitigut paasissutissat, siusinnerusukkut kisitsisitigut paasissutissat peqatigalugit, akeqanngitsumik siaruarterneqarniarput. Taamaaliortoqarniarpoq qulakkeerniarlugu paasissutissat siuaruarluarnissaat, aamma MIPI tuniniaanissamut allaffissornerup iluani nukitigut periarfissaqanngimmat.

Pilersaarusiakkanik sulianik nutaanit suliarinninneq

2007-imi saqqummiutarpaaluit aallaavigalugit MIPI-p piviusunngortilersaakkat arlallit naammassilerpai, tamakkulu ukiut arlallit ingerlaneranni ingerlanneqarsimallutik. Tamanna kinguneqassaaq 2008 ilisarnaateqassammat ukioq taanna MIPI piviusunngortilersaakkanit aaqqissuussissasoq aamma aallarnisaassasoq, kiisalu tamakku aningaasatigut matussuserneqarnissaannut katersinialeriissasoq.

MIPI Tusaat/Nyt

MIPI-p tusagassianngorlugu saqqummersittagaa MIPI Tusaat/Nyt siullermeerluni saqqummerpoq 2006-imi november-imi. 2007-imi tusagassianngorlugu saqqummersittagaaq sisamariarluni saqqummerpoq. Sammineqartut meeraaraateqartuusaarnermiit ilinniarnertuunngornianut siunnersuinermut atasimapput. Ataatsimut isigalugu atuagassianngorlugu naqitertitat imaqartinneqartarput MIPI-p piffissap nalaani aallutaanit paasissutissiinermik, meeqqat inuusuttullu pillugit paasissutissanik, aammalu soqutigisat immikkut ittut pillugit allaaserinnittoqartarluni. Tusaat 165-init amerlanerusunit pineqartarpoq. Naatsorsuutigaarput 2008-mi Tusaat-ip imamigut takinerunissaa, aamma saqqummersitamiit saqqummersitamut sammisanit amerlanerusunik imaqartassasoq.

Soqutiginnittut pisartut allattorsimaffiannut ilanngussinnaapput uunga e-mail-ernikkut: mipi-tusaat@gh.gl imaluunnit tusaatip imai una qupperlugu atuarneqarsinnaallutik: www.mipi.gl.

Ilisimasanik katersisarneq

Meeqqat inuusuttullu pillugit MIPI-p katersugai Nunatta Atuagaateqarfiani qarasaasiakku ataatsimoorussamik toqqorsiviusuni toqqorneqartarput. Taamaaliornerup saniatigut MIPI-p paasissutaasinnaasut sapinngisaq tamaat atorlugu MIPI qupper sagaani ersittunngortinniarneqartarput. 2007-ip naanerani MIPI-p katersugai katillugit 669-upput. 2007-ip ingerlanerani katersukkat 88-inik amerleriarput. MIPI-p paasissutissiiniarluni katersortagai assigiinngitsorpassuupput tamarmillu nalilersorneqartarlutik, naallu Nunatsinni pingaaruteqaraluarlutik ilaat saqqummiunneqarneq ajorput. Assersuutaasinnaasut marluk 2007-meersut taassaapput: ADHD aamma autisme pillugu nalunaarussiaq Ilulissat Kommunanit aamma PPR Avannaanit suliarineqarsimasoq, aamma: Qeqertarsuarmi innuttat kalaallisut oqaluttut akornanni kinguaassiutitigut atornerluinerup aamma kannguttaattuliornerup annertussusaannit misissuineq.

Nunatta Atuagaateqarfiata MIPI-p katersugaanit nalunaarsuisarnera MIPI-mut oqilisaataaqaq, taamaaliornerlu aamma nalunaarsuinerat pitsaassusaannik qulakkiisuulluni. MIPI-mi annertunerusumik suliniutigineqartarput orniilluni suliaqarnikkut, soorlu kommuninut,

misissorniarlugu MIPI-p katersugaanut piukkunnaateqartunit takusassaqaqarnersoq, taamaaliornikkut paasissutissat allat iluaqutigisinnaaniassammatigit.

Ilisimasat pioreersut pillugit saaffiginnittarnerit

2007-imi MIPI 52-riarluni ilisimasat pioreersut pillugit saaffigineqarsimavoq. 2005-imut aamma 2006-imut naleqqiullugu annertussuseq nikingavallaanngilaq, tassa 2005-imi 46 saaffiginnissimapput 2006-imilu 54-it saaffiginnissimallutik.

Saaffiginnissutini pineqarsimapput isumaginninnissamik sumiginnaaneq, inuusuttut allallutik oqariartaaseqarnerat, meeqqat illersorneqarnissaannut isumaqatigiissutik atuutsilernissaanut aamma akunniliulluni sullissinissamut tunngatillugu, arnanut nakuuserneq, aammalu inuiaqatigiinni inissisimaneq ilinniagaqarsimanerlu aallaavigalugit meeqqanut naapertuilluanngitsuliorneq. Saaffiginnissutit ilarpaalui ilinniartuneersuupput aamma ilinniartitsisuneerlutik, meeqqat inuusuttullu pillugit paasissutissanit ujarlertut, suliaminnut allanulluunniit isumassarsiorlutik ujarlertut. Tusagassiortuniit aamma saaffiginnittoqarpoq, ujartuiffigineqarlutik meeqqat allanut inissinneqartarnerinut tunngasunit, inuusuttut hash-imit atornerluisut amma hashpsykose-qartut pillugit saaffiginnittoqartarluni. Aammattaaq atorfilinniit aamma qinikkaniit saaffiginnittoqartarpoq. Saaffiginninnerit nunap iluaneersuupput aammalu nunap avataaneersoqarluni.

Ukiuni siusinnerusuni ukiumut nalunaarutit assigalugit MIPI-p kingumut paasivaa Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit paasissutissat pioreersut pisariaqartitanut naleqqiullugu naammangitsut. Taamaattumik saaffiginnissutinut arlalinnut killilimmik akisoqartariaqartarluni. Taamaammat meeqqat inuusuttulu pillugit annertuneroqisumik ilisimasassarsiorlissaq pisariaqarluinnarluni. Ingammik nalunaarusiat pingasut pingajuat pineqarluni Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat saqqummertinneqarnerata kingorna MIPI-mi sulisut malugaat Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaanut tunngasunik apersortut amerliartuinnarnerat.

Seminarit, oqallinnerit aamma ataatsimeersuarnerit

Ilisimasat siaruarterniarlugit aamma katersorniarlugit ataatsimiinnernut, isumasioqatigiinnernut aamma kikkunnut tamanut ammasunut aaqqissuinernut MIPI peqataasarpog.

2007-imi november-imi MIPI *Meeqqat inuusuttullu Kalaallit Nunaanni - allaaserisat katersat* saqqummersinneqarnerannut atatillugu unnugiaanerani atuakkiortunit katersuutsitsivoq. Allaaserisanit katersukkanit allattuusut saqqummiipput. Gert Mulvad saqqummiivoq qulequtalimmik: *Meeqqat Nunatsinni – Nunarput meeqqanut*, Steen Wulff saqqummiivoq

qulequtaqartumik: *Naammaginatumik inuuneqarnissamut meeqqap pisinnaatitaanera*, Karen Langgård saqqummiivoq qulequtaqartumik: *Aamma taamaappugut? 1900-kkut aallartinneranni perorsaaneq ilinniartitaanerlu pillugit isummat atuagassiani*, aamma Kirsten Olesen saqqummiilluni qulequtaqartumik: *Meeqqat ilaqtariillu pillugit pisortat suliffeqarfiini oqartussaasoqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq*. Immikkut ilinniagaqarsimasut qinikkallu aggersarneqarsimapput, 30-llu missaat peqataallutik.

Takusassiami ataaniittumi ersipput 2007-imi aaqqissuiffiit MIPI-p peqataaffigisimasai:

Aaqqissuutaq:	Aaqqissuisoq:	Ulloq sumilu:	MIPI-p saqqummiussaani sammineqarput:
Apeqqarissaarneq	Nuuk TV	Februar	MIPI-p ukiumut nalunaarutaa
Ilisimatusarfimmi ilinniartitsineq	Ilisimatusarfik, Ingerlatsinerlut Institutti	12. aamma 19. april, Nuuk	Meeqqat inuusuttullu pillugit paasinnineq, aamma meeqqat inuusuttullu pillugit politik-keqarneq
IMAK-mi isumasioqatigiinneq	IMAK	11.- 13. april, Nuuk	Saaffiginnittarfik paasissutissanit MIPI-mut tunngasunit imalik
Inatsisartut Ilaqtariinnermut Ataatsimiititaliaannut saqqummiineq	Inatsisartut Ilaqtariinnermut Ataatsimiititaliaat	19. april, Nuuk	Saqqummiunneqarpoq inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiq aamma MIPI-p siunissami piviusunngorniarti- lersaagai
Oqarasuaatikkut apeqqarissaarneq	Sisimiut Tusaataat	13. marts	Apeqqarissaarneq pineqarluni: Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiq
Demokraatit – isumasioqatigiinneq	Demokraatit	22. april, Nuuk	Isumaginninnissamik sumiginnaaneq
ISI-mi ilinniartitsineq (Isumaginninnermi Siunnersortinngorniat Ilinniarfiat)	ISI	5. september, Nuuk	MIPI pillugu ilinniartitsineq aamma MIPI-p pilersaarusiakkamik suliaat
Nuna Med	Nuna Med	7.-10. september, Nuuk	Inuusuttut atugaris-saarnerat aamma

			Meeraq qitiutilugu taaneqartumi sammi-saqarneq. Inuusuttut aangajaa-rutinik atuinerannit ilisimasanit saqqummiineq
ISI (Isumaginninnermi Siunnersortinngorniat Ilinniarfiat)	ISI	10. oktober, Nuuk	Meeqqat piitsuunerat
Ilaqutariinni nakuusertoqartarnera – meeqqerivinni sulisunut sammisaqartitsineq	MIPI Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup meeqqanut inuusuttunullu immikkoortortaqarfia	30. – 31. oktober, Nuuk	Sammineqarluni: Inuusuttut nakuuserneq pillugu suut oqaluttuarisarpaat, aamma nakuuserneq pillugu ilisimasat
Atuakkiortunit unnussiuartitsineq	MIPI	5. november, Nuuk	Ukuningga atuakkiortuusut: <i>Meeqqat inuusuttullu Kalaallit Nunaanni - allaaserisat katersat</i>
Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaat, Inatsisartunullu ilaasortat allat	Inatsisartut Ilaqutariinnermut Ataatsimiititaliaat	6. november, Nuuk	Sammisaq: Nalunaarusiat tulleriat pineqarlutik: Meeqqat inuuniarnerat
Aningaasaateqarfiit pillugit ataqatigiittartut (Danmark-imi)	Egmont-fonden	7. november, København	Nunatsinni inunnik isumaginninnermut, meeqqanut inuusuttunullu tunngasunit ilisimatusarneq, MIPI-mit ilisarititsineq ilanngullugu
Kultureqarnermut, Ilinniar-titaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Pisortaqarfik	Meeqperivitsialak	14-15. november, Nuuk	(Isumasioqatigiinnermi naliginnaasumik peqataaneq)

MIPI-p suli Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut oqallittarfiat nuummi meeqqanik sullissisunoortoq ingerlappaa. Nuummi suliffinniit inuppaalussuit peqataasarpit allaffissornikkut ulluinnaarniluunniit meeqqanik inuusuttunillu suliaqartuusunit. Isummersoqatigiittartut ilaasortaasut aggersarneqarsimasulluunniit ataatsimiititsinermi sammineqarsinnaasunit naleqquttunit saqqummiisarput, taamaaliortoqareertorlu peqataasut oqallittarlutik. 2007-imi tallimariarluni ataatsimiittoqarpoq, sammineqarlutik: ilinniarnertuunngorniarit siunnersuineq, saqqummiilluni Naaja Nathanielsen; meeqqerivik nutaaq Puiaq, saqqummiisuulluni Susanne Bjørnelund, aammalu sammisaqartitsisoqartarluni nalunaarusiaat ilaannaasut meeqqat inuuniarnerannut tunngasut saqqumeraangata. Taariikkat ilinniarsimasallu akimorluni ataatsimiinnerit

kinguneqarluarsimapput, tassa peqataasut akornanni ataqatigiinnerit nutaat pilersinneqartarmata, aamma oqallittoqarneratigut allanit ilinniagaqarsimasunit isummanit nutaanit pissarsisoqartarmat, naak tamakku akornanni ulluinnarni pisut pillugit sulinernulluunniit atatillugit atassuteqarfigineq ajoraluakkanit.

Suleqatigiissitat il. il

MIPI ukununnga ilaasortaavog:

- Inuusuttut Akisunneranut tunuliaqutaasunut, radiukkut qarasaasiakkullu inuusuttunit atorneqartartoq
- Imigassaq ikiaroomartullu pillugit siunnersuisoqatigiit
- Inuisa – Nunatsinni Inuiaqatigiilerinermik sammisallit suleqatigiiffiat
- Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu navianartorsiortut pillugit sullissisut ilinniaqqinnerannut suleqatigiissitaliaq siuttoq
- Inuuneritta – inuiaqatigiit peqqissuunissaannut aaqqissuisunut malinnaalluni suleqataasutut
- Ilaqutariit atugaqarnerannut misissuineq – malinnaalluni suleqataasutut
- Nuna tamakkerlugu persuttaasarnernik, pinngitsaaliilluni atoqateqartarnerit kinguaassiuittitigut atornerluisarnerit pillugit peqqinnermik siuarsaanermik pinaveersaartinneqarnerannik periaasissaq - suleqatigiissitaliaq
- Innarluuteqarneq pillugu siunnersuisarfik aamma ilisimasaqarfik – suliniuteqaqataaneq

Nittartagaq www.mipi.gl

MIPI-p nittartagaa Namminersornerullutik Oqartussat nittartagaata ataani inissisimavoq. 2007-imi Namminersornerullutik Oqartussat nittartakkamik nutaamik pisipput. Tassunga atatillugu MIPI pingaarnermik nittartakkap ataani nittartakkamik pisivoq, taannalu atuisartut nittartakkatut pilerigisaattut isikkulersugaalluni. Nittartagarli taanna suli piariivinngilaq, taamaammat MIPI 2007 tamaat nittartagatoq atorsimavaa. Nittartagaq nutaaq 2008-ip ingerlanerani atortilerneqassaaq. Atuisartut nittartagaq atoruminarneq aamma paasiuminarneq qilanaarisinnaavaat.

Aaqqissugaanermut ingerlatsinermut allaffissornermullu killiffik

Siulersuisut

2007-imi siulersuisoqatigiit siullit siulersuisunit nutaanit taarserneqarput, nutaallu atuutissallutik piffissami 2007-miit 2010-mut. Tassunga atatillugu siulersuisunut ilaasortat nutaat marluk ilanngupput, sinneri qineqqigaallutik. Siulittaasoq nutaaq qinerneqarpoq aamma siulittaasup tullia nutaaq qinerneqarluni. Maanna siulersuisut kikkussuseqarnerat ilanngussami 2-mi ersippoq.

Aaqqissugaaneq sulisullu

2006-imiit MIPI-p sulisui ataasiioriarluni marlungortinneqarmata ilinniagaqarluarsimasut marluk ullut tamaat sulisuusimapput. Suliassat aalajangersimasut akulikitsumit isumagineqartarput, soorlu nittartakkap nutaanit immerneqartarnera ingerlaavartumik isumagineqartarpoq, aamma immikkoortoqarfiup iluani isummersoqatigiittarneq pinngitsoorneqarsinnaajunnaareerpoq. Aammattaaq sulisunit amerlisinerup kingunerisa ilagaat meeqqat inuusuttullu pillugit sammineqarsinnaasut annertunerit ilisimasallu siaruarneruneqarsinnaanerat isumagineqarsinnaangormata.

Ilinniagaqarluarsimasut sulisut aamma ilinniarnertuutut ikiortip isumagaat ingerlatsinermut suliassat, ineriartortitsinermut isumagisassat, allattoqarnermi siulersuisunut tunngasunit suliassat, aammalu allaffissornikkut suliassat nalignnaasut aamma allaffimmiut suliassaat allat. Ulluinnarni imaappoq tamakkiisumik ilisimasaqarnermut tunngatillugu sulisoqarsinnaanani, illullu iluani naatsorsuisarnerit takutippaat kinguneqarluartumik kontorfuldmægtig-imik atorfinitsitsisoqarsinnaaasoq.

Atorfeqartinneqartut taariikkat saniatigut MIPI-p siunnersortit avataaneersut arlallit atortarpai. Ilaatigut 2007-imi siunnersortit avataaneersut / aggersaqaallutik ilisimatusartut Meeqqat inuuniarnerat pillugu misissuineri atorineqarsimallutik.

MIPI-p nammineq piviusunngortilersaangai oqaatsit marluk atorlugit saqqummersinneqartarput. Ingerlaavartumik nutserisartut arlallit atorneqartuarput, nukiillu annertuut nutsikkat pitsaasuunissaannut atorneqartarlutik.

MIPI-mi sulisut aappaat 2007 meerartaarnerup kingorna sulinngiffeqarpoq. Sulinngitsoqarneratalu nalaani taarteqarniassammat Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik akissarsianut matussutissanik periarfissiivoq. Tamanna assut iluaraarput aamma MIPI-mi sulinerup ingerlaavartuunissaanut pisariaqarluinnarluni.

MIPI-mi siunissaq ungasinnerusiq tunaartarinninnissaq qulakkeerniarlugu piginnaasatigut ineriartortitsineq aamma ilinniagaqaqqinnerit pisariarluinnarput, taamaaliornikkut qulakkeerneqassammat sulisut ataavartumik qaffasissumik ilisimasaqartuarnissaat. Taamaammat ilinniarluarsimasutut sulisut aappaat internet aqqutigalugu inuiannut tunngasumik politik-kilerinnermut aamma aqutsinnermut London Universitet-imi masteruddannelse-mik ingerlatsivoq, aappaalu kisitsisilereqqissaarnermut semester-it marluk Iisimatusarfimmi allaffissornikkut ingerlatsinnermi piareerpai, maannalu pilersaarusiakkanik sulianik aqutsinnermut (projektledelseskursus) pikkorissarluni.

Ilanngunneqassaaq MIPI-p pingaartimmagu ilinniarnertuumik ikiorteqarluni sulisoqarnek inuttaasut piginnaaneqarnikkut ineriartortitsiuarnissaannut peqataanissaq, aamma ilinniarnertuutut ikiortip suliarpaaluit iluaqutaasumik kingunilerlugit isumagisinnaammagit.

Missingersuutit aningaasaqarnerlu

MIPI-p ingerlatsinera aamma allaffissornera aningaasaqartinneqarpoq aningaasaqarnermut inatsisikkut Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup allaffissornermut hovedkonto-ata ataani. MIPI-p tamakkiisumik 2007-imi atorsinnaasai 1,3 mio. koruuniupput, taakkunanga 0,9 mio. koruunit akissarsianut 0,4 mio. koruunillu ingerlatsinnermut.

Aningaasaliineq pereersimasut tunngavigalugit annertussusigaavoq, tassa aallaavigineqarsimmamata MIPI-morpiaq aningaasaliissutit inatsimmi 2004-meersut. 2006-imili aningaasaliissutit annertusineqarput, aningaasaqarnermut inatsimmi ersitsinneqarluni annertunerusumik aningaasaliineq atorneqassasoq ilinniagaqarluarsimasumik atorfinitsitsinnermut, taamaaliornikkut sammineqartut annertusineqarsinnaammata. Soorlu siusinnerusuklut eqqaaneqareersutut tamanna MIPI-p suliniutaanut kinguneqarluareersimavoq.

Aningaasaqarnermut inatsisip avataatigut MIPI periarfissaqarpoq namminersorlutik suliniutilinniit oqartussaniillu aningaasassarsiorsinnaalluni, kiisalu niuerniarsinnaalluni tamanna isertitaqarnermit kinguneqarsinnaappat. Aningaasaateqarfinit qinnuteqaqattaarneq aqutugalugu MIPI 2008-mi 115.500,- koruunit pissarsiarisinnaasimavai. 2006-imi pissarsiat annertussuseqarlutik 830.000,- koruuninit. Assigiinngissut annertooq aallaaveqarpoq ukioq 2007 atorneqarsimammat piviusunngortinniakkanut 2005-meersunut aamma 2006-meersunut, aningaasaqarfiinniillu pissarsiniarnerit piviusunngortilersaakkanut tunngatinneqarsimallutik.

Ukiuni MIPI-p piviusuusimanerani ukiut tamaasa ajornartorsiutaasarsimavoq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup MIPI-p naatsorsuutaanit isumaginnittarnera. Kingumut 2007-imi MIPI-mi sulisut nalunaaquttap akunnerpaalussui konteriinermi kukkussutaasimasut tikkuartornerannut atorneqarsimapput, aammalu kukkunerit siusinersukkut tikkuartorneqarsimasut naqqissimaneqannginnerat tikkuartoqqinneqarsimallutik. Taamatut amingaatilimmik naatsorsuuserinerup MIPI-p aningaasaqarnera qulaaniillusooq takujuminaatsilerpaa, taamatullu missingersuunikkut aamma suliniuteqarnikkut aqutsisinnaaneq aamma pissusissamisoorunnaarluni. Taamaammallu suliniutit ingerlanneqarnerat aamma piviusunngortinneqarneri kinguarsarneqartarlutik.

Naatsorsuuteqarnikkut Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup ataani inissisimanerup kinguneraa ulluinnarni oqilisaaffigineqarnissaraluaq naatsorsuutigineqarsinnaasutut pinngitsoormat. Misilittakkat aallaavigalugit siulersuisut isumaqarput naatsorsuuserinerumut aamma aningaasaqarnermut suliassat MIPI-p nammineq akisussaaffigilerpagit. Taamaaliornerullu kingunerissavaa aqutsinikkut nalorninerit millisarneqarnerat.

Aningaasartuutissanut inatsisip 2009-mut tunngatillugu siunnersuut

Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasaqarfimmut tunngatillugu inatsisinut oqaaseqaataasut tunngavigalugit ukiumut nalunaarut imaqassaaq MIPI-p aningaasatigut sinaakkusiinikkut ukiumi aggersumi aningaasanut inatsimmut siunnersuummik.

Pingaarnertut siulersuisut innersuutigaat MIPI-p inatsisitigut tunngavia nutarterneqassasoq, immikoortumi "MIPI-p siunissaa"-ni taaneqareersutut MIPI-p sulisoqarnera aamma aningaasaqarnera tassunga naleqqussarneqassaaq. Aningaasaqarnermullu inatsimmut 2009-mut atatillugu siulersuisut isumaqarput allannguutissat inissinneqarsinnaasut, qaquguluunniit inatsit nutartigaq atuutilissagaluarpas. Siunnersuutit siulersuisut siusinnerusukkut saqqummiutereersimavaat aningaasaqarnermut inatsisinut siusinnerusukkut sammineqartunut atatillugu. Siunnersuutit imaapput:

1. Ilinniarluarsimasumut atorfiup aappaa ittuusut atorfiattut allanngortinneqassaaq, atorfiullu qaffasissusigiligassaata (klassificering-issaata) atorfimmi akisussaaffiulersussat taamatut qaffaffigissavai
2. Sulisut normering-iat kontorfuldmægtigimit ilaneqassaaq (ulloq tamaat imaluunniit ullup ilaanna sulisussamit), taamaaliornikkut naleqquttumik ilinniarsimasumik allaffissornikkut isumagisassat isumagineqalissammata, ullumikkummi allaffissornikkut suliassat ilinniagaqarluarsimasumik isumagineqartarput, taamaalilluni ilinniarluarsimasooq ilisimasaqarnermut suliassaanik piffissaajarneqarunnaarluni.
3. *Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu pillugit kisitsisitigut paasissutissat* aningaasaqartinnerat. Kisitsisitigut paasissutissartaa annertunerusumik aningaasaateqarfiit qinnuvigiortornerisigut aningaasalerneqarsimavoq. Kisitsisit paasissutissat atuinerujussuaq aallaavigalugu aamma meeqqat inuusuttullu pillugit sammisat eqeersimaarfigineqarnerujussua aallaavigalugu siulersuisut siunnersuutigaat Namminersornerullutik Oqartussat kisitsisilerinerinnarmut atugassanik ilisarnaasikkanillu immikkoortitsissasut, makkununga atorneqartussanit: kisitsisinit paasissutissanut atugassanut katersinermut, naqiterneqarnerannut aammalu siaruarneqarnerannut.

Ukiunut marlunnut atuuttussatut aningaasaliisoqartariaqassaaq 180.000,- koruunit missaannit nalilinnit.

Meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat

MIPI-p saqqummiussaannut soqutiginninnerujussuup ersersippaa Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarnerup aamma ilisimatusarnerup qanoq atorfissaqartinneqartinera.

MIPI-mi arlaleriarluni malugineqartarsimavoq qinikkat aalajangiinissaminnut atorsinnaasaannit meeqqat inuusuttullu pillugit tutsuiginartunik ilisimaqarnermut tunngaveqanngitsaq. Taamaammat nuannaarutiginarpoq Naalakkersiusut naalakkersuinissamut isumaqatigiissutaanni Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarnissaq pingaaruteqartinneqarmat, aammalu Namminersornerullutik Oqartussani aningaasanik piviusunngortilersaakkanut ataasiakkaanut immikkoortitsisoqarsimammat. Periarfissarlu manna iluatsillugu tikkuarusupparput inuit isumagineqarnerannut ilisimatusarnermi aningaasat atugassiat sulii killeqaqimmata.

Aalajangiinissanut pitsaanerpaanik tunngavissaqarnissaq qulakkeerniarlugu Nunatsinni suliniutigisariaqarpoq ataatsimoortumik tulleriiaanissamut sakkussaqaqarnissaq aamma suut pilersaarusionerqassanersut, ilisimasaqarnermut aamma upalungaarsimanissamut sorpiaat pisariaqarnerisut. Assersuutaasinnaavoq kisitsisit ilisimasaqarniarnermut atugassat ilisarnaasersorneqarsinnaanerat, taakkulu Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit qulaaniillusooq isiginnissinnaanermut tunaartaasinnaapput, ilisarnaasersorneqarsimasullu ineriartortinneqartuarnissaat pineqarluni.

MIPI-p ukiuni siusinnerusuni siunnersuutini uteqkerusuppai, tassa annertunerusumik oqartussat namminersortullu meeqqat inuusuttullu pillugit qanoq iliuusaasa nalilersorneqartuarnissaat. Naleqquttumik immikkut sammineqarsinnaavoq ukiuni tulliuttuni aaqqissorneqarnikkut allanngortiterinermut atatillugu ilisimasani pisariaqartitsineq, allanngortiterinerit qanoq meeqqat inuusuttullu atugaannut kinguneqassanersut, ilanngunneqartariaqarlutillu meeqqanut inuusuttunullu politik-keqarnerit.

Taaneqareersutut MIPI saaffigineqartarpoq tamakkulu ilaatigut kingunerisarpaat Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit naammanngitsumik ilisimatusartoqartoq aamma naammanngitsumik uppernarsaatissanik peqatoqartoq. 2007-imi ilaatigut pineqarput ilaqtariinni nakuuserneq, tamanna meeqqat qanoq misigisarneraat, kiisalu nakuusernermut atatillugu qanoq

iliuseqalersaernerit, tamakkulu qanoq kinguneqarnerat. Ilaatigullugu aamma sammineqarlutik qanoq amerlatigisut meeqqat atuarfianni atuarnissaq tamakkertarneraat.

MIPI-p suliaaniit siulersuisullu misilittagaaniit aallaavilimmik aamma pisariaqartinnarpoq meeqqat eqqarsartaasimikkut ajornartorsiortut, meeqqat eqqarsartaasimikkut ajornartorsiuteqartunit angajoqqaallit, aamma ADHD / autisme-mik atugallit pillugit annertunerusumik ilisimasaqarnissap pisariaqarnera. Aammattaaq pisariaqartinneqarpoq ilaqutariinni inuiaqatigiinnilu ilaqutariit sajaattuulluinnartuunersut ilisimanissaat, pinaversaartitsinermut aamma akuliunnermut kinguneqartarnersut.

Qularnanngilluinnarporli ataatsimut isigalugu paasissutissanik kalaallit oqaasii atorlugit pisariaqartitsisoqarmat. Aammattaaq tuluit oqaasii atorlugit paasissutissat ujartorneqartarput.

Kiisalu MIPI-ip kajumissaarutigissavaa suli annertunerusumik kalaallit meerartaannut inuusuttortaannullu tunngasunik ilisimasassarsiortoqarnisaa, misissorneqarluni meeqqat paasinnittarnerat aallaavigalugu silarsuaq qanoq ittuunersoq. Ullumi ilisimasassarsiornerit annertunerpaamik aallaavigaat uuttuuteqarneq, tamakkulu siumoortumik ilisimassassarsiorunit inersimasunit aalajangiiffigineqareersarput.

Ilanngussaq 1: MIPI-mit ilisarititsineq

MIPI-p suliassai anguniagaalu

MIPI pilersinneqarpoq 2004-mi januar-ip aallaqqaataani. MIPI-p suliassai aaqqissuunneqarneralu Meeqqat Inuusuttullu pillugit Ilisimasaqarfik pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 26-mi 2003-mi januar-ip aallaqqaataanersumit tunngaveqarpoq.

MIPI katersisarpoq, pilersitsilluni aamma meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat siaruartertarpai. MIPI nammineq suliassanit aallarniisinnaavoq, aamma akiliinilimmik oqartussanit namminersortunilluunniit sullissisinnaavoq.

Siulersuisut MIPI-p ingerlatsineranut anguniakkanit makkuninga aalajangiisimavoq: MIPI katersisarpoq, pilersitsisarpoq aamma ilisimasanit siaruarterisarpoq, taamaaliornikkut Nunatsinni meeqqanut inuusuttullu atungaasa sueneri annertunerusumik ilisimasanit aallaaveqarnissaat peqataaffigissallugu. Siulersuisut naqissuserusuppaat MIPI-p nalunnginneqassutigigaa *siunissamut sammisuunini, ersarinnini, politik-kikkut attaviittuunini aamma tutsuiginartuunini*.

Kikkut MIPI atorsinnaavaat?

MIPI akeqanngitsumik saaffiginnissutinut aamma Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasat pioreersut taamatut akissuteqartarpoq. Ilisimasaqarfik aamma suliassanit annertunernit suliaqarsinnaavoq, nassuiaasinnaalluni aamma uppernarsaalluni – tamakkuli akiliisitsinikkut pisinnaallutik.

MIPI-p suliaanut atuisussatut naatsorsuutigineqarput:

Inuit meeqqanit inuusuttunillu sullissisut

Qinikkat aamma inuiaqatigiit

Ilisimatusartut aamma ilinniagaqartut

Quppersakkami www.mipi.gl periarfissaqarpoq nalunaarusiat assigisaallu Nunatsinni meeqqat inuusuttullu pillugit paasisutissat pioreersut amerlanersaasa aaneqarsinnaanerat, kiisalu MIPI-p nammineq saqqummersitai aamma qarasaasiakkut nutaarsiassaatai.

Aaqqissugaaneq, sulisoqarneq aningaasaqarnerlu

MIPI siulersuisuminit aqunneqarpoq. MIPI-mi siulersuisut pisussaaffillit assigiinngitsut arfineq-marluk innersuutaat malillugit Naalackersuisunit toqqarneqartarput. MIPI-p ingerlatsineranut siulersuisut akisussaapput, aamma suliniutaanut aamma suliniutissatut pilersaarutaanut, aammattaaq siulersuisut sulisut sulilernissaannut suliunnaarnissaannullu innersuisarlutik. Siulersuisuttaaq MIPI-mut ilinniarsimanikkut sammisassanut assigiinngitsunut atassuteqaataasuupput (fagligt netværk).

Ilaqutariinnut Pisorta qarfik (2008-mi februar-ip aallaqqaataaniit Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfik) sulisoqarnikkut aamma aningaasaqarnikkut MIPI-mut akisussaasuupput, aamma pisariaqarpat pisorta qarfeqarnikkut MIPI sullittarlugu. Tassa imaappoq Ilaqutaqarnermut Pisorta qarfik suliassanik naliginnaasunik sullissisartoq aamma MIPI-p inatsisitigut tunngasunut sullissisarluni, naak MIPI-mi suliat aamma aqutsinerit Ilaqutariinnut Pisorta qarfimmiit susassarineqanngikkaluartut.

MIPI ilinniarluarsimasunit marlunnit aamma ilinniarnertuutut ikiortimik sulisussaqaartinneqarpoq. Sulisut akissarsiaat aamma ilisimasaqarfiup ingerlanneqarnera aningaasaqarnermut inatsisikkut aningaasassaqaartinneqarpoq. Tamakku saniatigut MIPI-p suliassami ilaat aningaasaateqarfinnit qinnuteqartarnikkut pissarsiarisarpaat.

MIPI pillugu annertunerusumik paasisaqarusuppit?

Taamaappat quppersagaq www.mipi.gl iserfiguuk. Qarasaasiakkullu nutaarsiassaattita pisarnissaanut allatsissinnaavutit uunga e-mail-ikkut saaffiginnillutit: mipi-tusaat@gh.gl

Ilanngusaq 2: MIPI-p siulersuisuisa allattorsimaffiat

MIPI-p siulersuisui ataani taaneqartuni pisussaaffeqartunit innersuussaaneq aallaavigalugu Naalakkersuisut siulersuisunut ilaasortassanit toqqaasarpog. Siulersuisunut toqqakkat ukiuni pingasuni atasarput, 2007-ip qeqqata missaanniit aallartittumit.

Siulersuisuni siulittaasoq, Naalakkersuisunit toqqangaasoq:

Naaja H. Nathanielsen, tarnip pissusiinik ilisimatoog. Nunatta Atuagateqarfianiit innersuunneqarsimasog.

Siulersuisuni siulittaasup tullia, siulersuisunit qinerneqarsimasog:

Wolfgang Kahlig, lektori. Ilisimatusarfimmit innersuutaasimasog.

Ilaasortat sinneri:

Keun Hwang, specialkonsulent. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit innersuunneqarsimasog.

Kisea Bruun, seniorkonsulent. KaNuKoKa-mit innersuunneqarsimasog.

Anne Margrethe Vedel Jensen, tarnip pissusiinik ilisimatoog. Naalakkersuisunut ilaasortamit innersuussaog, taassuma ulluunerani meeqqeriviit aamma meeqqat atuarfiat akisussaaffigai

Jette Eistrup, piviusunngortilersaakkanit ataqatigiissarisog. Naalakkersuisunut ilaasortamit innersuussaog, taassuma peqqinnissaog aamma pinaveersaartitsineq akisussaaffigai

Karen D. Jensen, siunnersorti. Naalakkersuisunut ilaasortamit innersuussaog, taassuma isumaginninnermut tunngasut akisussaaffigai.

Ilanngutaq 3: MIPI 2007-mi tusagassiuutini

Februar

MIPI Inuusuttut Akisunnerat¹-ni KNR radiumi peqataavoq, sammineqarluni Inuusuttut Akisunnerata² nittartagaa.

MIPI Sermitsiami immikkut sammisaq pillugu taaneqarpoq, sammineqarluni imminortoqarnera. Immikkut sammisaq qulequtaqarpoq "Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiaq" www.mipi.gl -ilu aaneqarsinnaalluni.

Marts

Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiamit saqqummersitsinermut atatillugu Webavisimi, Sermitsiaq Online-mi, KNR-ip radioaviisiani, P1-imi Danmark-imi, Sisimiut Tusaataanniit nuna tamakkerlugu aallakaatitsinermi, Jyllandsposten-imi aamma AG-mi oqallinnernut atatillugu.

April

MIPI Nuuk TV-miippoq, KNR-ip radioaviisiani aamma KNR Kujataata Radioani sammineqarlutik MIPI-p 2006-mut tunngatillugu ukiumut nalunaarusiaa.

Maj

KNRs radioaviisimi, Iterluarnaami aamma Kujataata Radioani sammineqarlutik MIPI-p saqqummiutaa " Inuusuttut akornanni atugarissaarnek pillugu allakkiaq" ilaatigut taamani siulittaasuusoq Lannguaq Lyngø apeqqarissaarfigineqarluni. AG-ip aamma allakkiaq pillugu saqqummiivoq..

Juni

Ilaannarmik nalunaarusiat siullersaasa " Meeqqat pissakillioortut - Ilaqutariinni aningaasarliortuni meeqqanik angajoqqaanillu apersuilluni misissuineq" nalunaarusiat tullerriaat Meeqqat Inuuniarnerini ilaasa saqqummiunneqarnerannut atatillugu KNR Radioaviisikkut nalunaarut pillugu

---

¹ Inuusuttut saqqummernerat

² www.inuusuttutakisunnerat.gl

aallakaatitaqarpoq, ullullu qeqqa sioqqullugu aallakaatinneqartartumi Oqallifimmi radiukkut sammineqarluni. KNR TV aamma nutaarsiassanit "Meeqqat pissakillioortut" pillugit sammisaqarluni. Juni-p qeqqata tungaanut nipaaffiusorujussuuvoq, Kristeligt Dagblad-ip sammisaq saqqummiummagu, tamatumalu kingorna qallunaat nutaarsiassaqaarfii aamma peqataapput. Nalunaarut Politiken-imi, Jyllands-Posten-imi, Berlingske Tidende-mi aamma Nunatsinni nutaarsiassaqaarfinni sammineqapallappoq. Sermitsiaq Online arlarinnik nalunaarusiaq pillugu qulequttanit ingerlatsivoq aamma Qallunaat Nunaanni qinikkat qisuariaataat sammineqarlutik.

Juli

Qallunaat aviisiat, Kristeligt Dagblad, Nunarput pillugu sammisaqarpoq. Nunatsinni inuusuttut akornanni imminortoqartarnera pillugu MIPI taaneqarpoq aamma nalunaarusiaq "Kalaallit Nunaanni inuusuttut akornanni imminornissamik eqqarsaatit imminoriarnerillu pillugit allakkiaq" taaneqarluni. Ilaappullu Ilaqutariinnermut Naalakkersuisuusimasup, Tommy Marø-p Nunatsinni isumaginninnikkut ajornartorsiutit pillugit aamma Nunatsinni suliniutaasut pillugit akissutai.

September

Ilinniagaqarluarsimasutut sulisuusoq Lona Lynge qaammatip aallartinnerani AG-mit apeqqarissaarneqarpoq. AG-mi tugassiortup 2007-mi Nuna Med-ip susoqarnissamut pilersaarutai atuarsimavai, tassani MIPI immikkut workshop-imik Inuusuttut akornanni atugarissaarneq-mut isumaginnittuusimavoq. Allaaserisaq ilaatigut imaqarpoq inuusuttut akornanni nakuusertarneq, ilaatigullu Inuusuttut Akisunnerata quppersagaani nakuuserneq pillugu sunit oqaluttuortoqartarnerasoq sammineqarluni.

Ilaannatut nalunaarusiat aappaat " Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsuunerat - inoqutigiit meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq" nalunaarusiat tulleriat Meeqqat Inuuniarnerini ilaasa saqqummiunneqarnerannut atatillugu Nunatsinni Qallunaallu Nunaanni nutaarsiassaqaarfinni tamani sammineqarpoq, aamma nunani avannarlernik taaneqartartuni sammineqarluni. Inuiaqatigiit akornanni aamma politik-kilerisut akornnani oqallinnermik kinguneqarpoq. Arlalinnik toqqaannartunik radiukkut tv-kkullu aallakaatitassiortoqarpoq. Nalunaarusiallu imaasa Nunatsinni innuttat arlalissuit atuartartut ilangussinerisigut oqallifinnilu sammineqarluni.

Oktober

Naalakkersuisunut ilaasortaq, Aasi Chemnitz Narup nalunaarusiat pingasuusut aappaat pillugu "Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsuunerat" oqallisaarivoq, qulequttatut atorlugu: "Ilisimasat pisussaaffissiisarput".

Nordjyske Stifttidende-mi MIPI eqqaaneqarpoq Mækebøtten-ip ningiua Kirsten Ørgaard-ip apeqqarissaarfigineqarneranut atatillugu.

"Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat"-nut atatillugu ilaannaasumik nalunaarusiat pingajuata saqqummiunneqarnissaa sermitsiaq.gl-imi ilimasaarutigineqarpoq.

November

Ilaannatut nalunaarusiat pingajuat " Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa aamma naammaginartumik inuuneqarnissamut meeqqap pisinnaatitaanera" november-ip aallaqqaatani saqqummerpoq. Nunatsinni inuiaqatigiit akornanni oqaluuserineqarpoq Nunatsinni meeqqanut qanoq iliuuseqarneq amingaateqartoq, aamma Nunatta Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip isumaqatigiissutaanit naammassisinnaanngikkai eqqaaneqarlutik.

Pissakilliornerlu pillugu atuartartut arlallit ilanngussaqaqarput.

November-ip tallimaani "Meeqqat inuusuttullu Kalaallit Nunaanni - allaaserisat katersat" saqqummerpoq, Qanoroorlu allaaserisat katersat pillugit ilanngussaqaqarpoq. Siulersuisut siulittaasuut, Naaja Nathanielsen Sermitsiami allaaserisaqarpoq, tassani pingaartinneqarluni meeqqat inuusuttullu pillugit aallaaserisanit katersanit saqqummiisoqarsimasoq. Ilanngussamilu tassani atuakkiortunit unnussiuartitsineq ulloq taanna pisoq eqqaaneqarpoq.